

6. Кузьменко О. А. Соціальне становлення особистості в умовах відкритої соціально-педагогічної системи: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / О.А. Кузьменко – К., 1998. – 184 с. + дод.
7. Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения / Н. В. Кузьмина. – М.: Высш. шк., 1990. – 119 с.
8. Литвинова С. Г. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності (ІКК) вчителів-предметників / С. Г. Литвинова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/em5/content/08lsgtso.htm>
9. Маркова А. К. Психологические критерии и ступени профессиональности учителя [Текст] / А. К. Маркова. // Педагогика. – 1995. – № 6. – С. 56–63.
10. Яковлева М. Л. Експериментальне дослідження формування загальнокультурної компетентності майбутніх фахівців економічного профілю [Текст] / М. Л. Яковлева // Зб. наук. праць; Серія: Педагогіка і психологія. – Випуск 30. [Редколег.: В. І. Шахов (голова) та ін.]. – Вінниця: ТОВ фірма “Планер”, 2010. – 475 с.

The current situation encourages the specialists in socioeconomic sphere (teachers, psychologists, managers, lawyers) to move from adaptive activities oriented to the present day to the creative ones oriented to the future. Technologies of higher education institutions are a component part in an educational subsystem of forming and developing the future specialist's general cultural competence. They promote the initial creation of the professional background for the skills development, gradual formation of the theoretical and practical readiness and the possibility to carry out professional activities. Our article is dedicated to the peculiarities of using technologies of the development of the future specialist's general cultural competence in sociology field as a component part of the professional pedagogical culture.

Key words: *technologies, general cultural competence, a specialist in sociology field.*

УДК 371.13 : 376
ББК 74.1р

Наталія Курста

ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТІВ ДОШКІЛЬНОГО ПРОФІЛЮ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

У статті висвітлено окремі аспекти підготовки спеціалістів дошкільного профілю до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах сучасних ДНЗ. Основну увагу приділено визначенню ключових питань у роботі з дітьми з особливостями розвитку. Виокремлено компоненти готовності майбутніх вихователів до роботи в умовах інклюзії.

Ключові слова: *професійна підготовка, вихователь, діти з особливими освітніми потребами, компоненти готовності.*

Постановка проблеми. В умовах сучасного розвитку національної спеціальної освіти в Україні активізується пошук способів і засобів удосконалення професійно-педагогічної підготовки педагогів до роботи з дітьми, що мають особливості психофізичного розвитку. Відсоток дітей зазначеної категорії останнім часом, на жаль, постійно збільшується. В Івано-Франківській області налічується більше 3500 дітей з особливостями психофізичного розвитку, із яких 2237 навчаються у загальноосвітніх закладах [3]. Спостерігається зростання кількості соматичних і неврологічних порушень. За різними даними до закінчення навчання в загальноосвітній школі лише 10% дітей можуть вважатися повністю здоровими. У даній ситуації використання реабілітаційних та корекційних технологій стає необхідною умовою діяльності не лише у спеціальних, а й у загальноосвітніх навчальних закладах. Констатуємо, що традиційної вузівської загальнопедагогічної

підготовки спеціалістів для ефективної роботи з дітьми, що мають різні порушення в розвитку, звичайно, недостатньо. На сучасному етапі потрібні спеціально підготовлені вихователі, вчителі початкових класів, вчителі-предметники, які успішно працюватимуть в умовах інклюзивного навчання.

Аналіз актуальних досліджень. Проблемі підготовки сучасного педагога до роботи з дітьми, які мають особливі освітні потреби, присвячено низку досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема Є. Агафонової, М. Алексєєвої, С. Альохіної, В. Бондаря, М. Гордона, Л. Гречко, О. Денисової, Л. Журавльова, В. Зарецького, В. Засенка, А. Колупаєвої, О. Кутепоної, О. Леханової, С. Митник, Н. Назарової, В. Поникарової, Н. Попової, Л. Савчук, Т. Сак, В. Синьова, О. Суворова, В. Тарасун, О. Таранченка, В. Тищенко, О. Хохліної, А. Шевцова, А. Шеманова, О. Ямбург, Л. Яценюк.

Мета статті: визначити пріоритетні напрями удосконалення професійної підготовки майбутніх вихователів ДНЗ до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Виклад основного матеріалу. Вихователь є найважливішою ланкою в організації навчально-виховного процесу. Це мають бути педагоги, які приймають нову систему цінностей, творчо реалізують нові технології навчання, здатні вирішувати проблему соціалізації дітей особливими освітніми потребами (далі – з ООП), володіють методами психолого-педагогічної діагностики, стабільно прагнуть до високих результатів у своїй професійній діяльності, знають специфіку освітніх програм, володіють методиками і технологіями навчання дітей з ООП, ефективно взаємодіють як у самому закладі, там і з батьками та оточуючим соціумом.

У більшості педагогів відсутня спеціальна психолого-педагогічна підготовка, відсутня мотивація до роботи з даною категорією дітей, наявний страх, розпач, бажання уникнення такої роботи. За даними нашого пілотного дослідження, 78% вихователів, які є слухачами курсів підвищення кваліфікації, не володіють методами роботи з дітьми, що мають особливі освітні потреби, 23% – не знайомі зі спеціальними освітніми програмами, не знають психологічних особливостей дітей зазначеної категорії.

У відповіді на запитання “Чи готові Ви працювати в умовах інклюзії?” найчастіше зустрічалися такі:

1) готовий працювати, але мені:

- потрібна допомога психолога та методиста;
- потрібні спецкурси, семінари, тренінги;
- потрібно забезпечити відповідну матеріально-технічну базу;

2) не готовий працювати, тому що:

- не знаю, що це і навіщо це робити;
- вважаю, що такі діти повинні знаходитися у спеціальних закладах;
- відсутня матеріально-технічна база і фінансування;
- це додаткове, неоплачуване навантаження для мене;
- не знаю як працювати з такими дітьми, не володію відповідними методами;
- у нас вже є такі діти.

Тому одним із важливих напрямів сучасної підготовки майбутніх вихователів вважаємо їх підготовку до участі в програмах інклюзивного навчання, надання їм знань із спеціальної педагогіки та психології, забезпечення інструментарієм та моделями альтернативного навчання задля створення власних індивідуальних корекційно-педагогічних програм для дітей з ООП.

Відповідно підготовка спеціалістів дошкільного профілю в сучасних вишах України, на нашу думку, може мати таку варіативність:

I. Підготовка в умовах одержання основної спеціальності за напрямом “Дошкільна освіта”, з доповненням циклів за вибором вишу і студентів спеціальними дисциплінами і спецкурсами.

II. Підготовка в умовах одержання нової спеціальності за напрямом “Спеціальна дошкільна освіта”, програму якої необхідно розробити і ліцензувати.

III. Підготовка в умовах одержання додаткової спеціальності за реалізації програм зі спеціальностей “Логопедія”, “Олігофренопедагогіка”, “Сурдопедагогіка”, “Тифлопедагогіка”.

IV. Підготовка в умовах реалізації програм спеціалізацій при одержанні однієї з вищезгаданих спеціальностей.

Конкретизуємо зміст підготовки майбутніх фахівців. Дослідники С. Альохіна, М. Алексеева, Є. Агафонова готовність педагога до роботи з дітьми з ООП розглядають через два показники:

- 1) професійна готовність;
- 2) психологічна готовність [1, с. 85].

Структура професійної готовності має такі складові:

- інформаційна готовність;
- володіння педагогічними технологіями;
- знання основ психології та корекційної педагогіки;
- знання індивідуальних відмінностей дитини;
- готовність педагогів моделювати урок і використовувати варіативність у процесі навчання;
- знання індивідуальних особливостей дітей з різними порушеннями у розвитку;
- готовність до професійної взаємодії і навчання [1, с. 85].

У структурі психологічної готовності вченні виділяють: емоційне прийняття дітей з різними типами порушень у розвитку (прийняття – відторгнення); готовність залучати дітей з різними типами порушень до діяльності на уроці; задоволеність власною педагогічною діяльністю [1, с. 86].

Щодо удосконалення підготовки студентів напряму “Дошкільна освіта” виокремлюємо такі компоненти: теоретико-методичний, практичний, особистісний.

Теоретико-методична підготовка до роботи з дітьми з особливими потребами включає в себе: базу знань щодо психофізіологічних особливостей таких дітей, в тому числі, пов’язаних зі специфікою конкретного розладу (ММД, гіперактивність, наслідки ДЦП, розумова відсталість, фізичні вади); знання про особливості їх навчальної діяльності; ознайомленість з методиками роботи з даною цільовою групою.

Практична готовність включає наступні складові: володіння методиками навчальної роботи з дітьми з особливими потребами; розуміння власних особистісних і професійних обмежень. Окрім того, володіння інформацією про спеціалістів та служби, які здійснюють загальний і спеціальний медичний і соціально-психологічний супровід таких дітей (Монтесорі-терапія, психологічна діагностика та корекція), при потребі перенаправлення або необхідності отримати додаткову інформацію для більш успішної роботи.

Особистісна готовність педагога включає власне толерантне ставлення, позитивну налаштованість, адекватне сприймання ним дітей з особливостями психофізичного розвитку, усвідомлення власних амбівалентних почуттів (неоднозначних,

одночасно позитивних і негативних) та вміння з ними обходитися екологічно для себе та оточення, “готовність до налагодження соціальної взаємодії вихованців з різними рівнями здоров’я і розвитку, вміння співпрацювати з батьками” [3, с. 8]

Як додаткові складові готовності вихователя працювати з такими дітьми виділяємо роботу з оточенням (сім’єю) дитини з особливими потребами. Така робота включає розвиток толерантного ставлення до такої дитини інших дітей та дорослих. Адже агресивне ставлення інших дітей часто пов’язано зі страхом і нерозумінням, а не відсутністю співчуття чи загальною озлобленістю, як часто це виглядає. Одним з дієвих варіантів у роботі з дитиною з особливими потребами та її оточенням вважаємо програму “Дитина – дитині”, створена Девідом Морлі. Ця програма включає шість інструкцій щодо дітей з фізичними та психічними вадами і пояснює як орієнтуватись у різних видах інвалідності, дає розуміння особливостей таких дітей, їх сильних і слабких сторін.

Подальші наукові розвідки буде присвячено формуванню психологічної готовності педагога до роботи з дітьми з ООП.

1. Алехина С. В, Алексеева М. Н., Агафонова Е. Л. Готовность педагогов как основной фактор успешности инклюзивного процесса в образовании / С. В. Алехина, М. Н. Алексеева, Е. Л. Агафонова // Психологическая наука и образование. – 2011. – № 1. – С. 83–91.
2. Миронова С., Завальнюк О. Ставлення студентів і педагогів до проблем інклюзивної освіти дітей з порушеннями психофізичного розвитку / С. Миронова, О. Завальнюк // Дефектологія. – 2011. – №1. – С. 8–11.

The article highlights some aspects of training of preschool profile specialists to work with children with special educational needs in modern kindergartens. The main attention is given to determination of the key aspects in work with children with peculiarities of psychophysical development. The components of future educators' readiness to work in inclusive education are determined.

Key words: professional training, educator, children with special educational needs, components of readiness.

УДК 373.2
ББК 74

Мар’яна Лах

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ СУЧАСНИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті проаналізовано особливості підготовки майбутніх вихователів ДНЗ до впровадження інновацій із навчання дошкільників іноземної мови, розкрито зміст понять “підготовка”, “професійна підготовка”, “психолого-педагогічна підготовка”.

Ключові слова: підготовка, психолого-педагогічна підготовка, професійна підготовка, формування психологічної підготовки, технологія, педагогічна технологія, педагогічний проєс, вихователь.

Актуальність проблеми. Входженням України в єдиний європейський простір зумовлено прогресивні зміни у стратегії розвитку національної системи дошкільної освіти. Відповідно – на часі модернізація її змісту шляхом гуманізації її цілей та принципів, гуманітаризації й етнізації обсягу знань та переорієнтування на особистісний розвиток кожного вихованця, що є основним на етапі дошкільного